

**Osmanlı'nın
Gölgesinde
Bir Uzakdoęu Devleti**

AÇE

HAZIRLAYAN
Harun Tuncer

ÇAMLICA
2010

İÇİNDEKİLER

Takdim.....	7
Giriş.....	9
Mütercimim Önsözü.....	15
Açe Tarihi.....	18
Açe Hükümeti.....	18
Malay ve Kling Unsurlar.....	20
Sumatra Adası'nın Batısında Bulunan	
Nias Adası Hakkında Malumat.....	22
Bahsedilen Adalarda Esirler.....	22
Açe'deki Diğer Kavimler.....	24
Açelilerin Esirler Üzerindeki Hakları.....	24
Ahalinin Teşekkül Sureti.....	25
İrk ve Soylar.....	26
Açe'nin Sınırları.....	31
Açe'de Kavimler.....	33
1- Lhee Reutoih.....	34
2- Chut Sandang.....	34
Adil Mülkün Kadısı ya da Ja Sandang.....	37
3- Ja Batee.....	38
4- Imeum Peuet (Dört İmam).....	38
Açe'nin İklim ve Bitki Örtüsü.....	42
Sumatra Adası'nda Yerleşik Hayat.....	44
Sumatra'ya Uzanan Sömürgeciler; Portekizliler.....	45
Tipu Sultan.....	55
Açelilerin Kıyafeti.....	57
Açelilerin Siması.....	60
Açelilerin Kökenlerine Dair Malumat.....	61
İnsan Arzın Neresinde Zuhur Etti?.....	62
Hoca Hüsameddin Efendi: Açe Hakkında İzahat.....	65
Diller Hakkında.....	69
Amerikalılar Aslında Asyalı mı?.....	71
Göçler ve İnsan Türü.....	71
İrklar Hakkında.....	73
Malay Şubesi.....	76
Malezyalılar.....	76
Dünya Nüfusu.....	80
Açe'nin Mülki ve Siyasî Taksimatı.....	82

Açelilerde Bazı Unvanlar	84
İfade.....	84
İfade.....	85
Teşekkür	87
EKLER	89
EK – 1.....	91
İlk Hollanda Müdahalesi	91
İkinci Müdahale	91
Devam Eden Savaş.....	92
EK – 2.....	94
Açe Tarihi	94
Açe'nin Tarihöncesi.....	94
EK – 3.....	95
Açe-Osmanlı Münasebetleri	95
EK – 4.....	96
Açe Sultanlığı.....	96
Sultanlar	99
EK – 5.....	100
Bantam ve Bantam Sultanlığı.....	100
Sultanlar	102
EK – 6.....	103
Güneydoğu Asya; Köyler ve Reisleri	103
EK – 7.....	104
Makassar	104
EK – 8.....	105
Padang.....	105
EK – 9.....	106
EK – 10.....	107
EK – 11.....	108
EK – 12.....	110
EK – 13.....	111
EK – 14.....	120
EK – 15.....	124
EK – 16.....	125
EK – 17.....	129
EK – 18.....	133
Resim Albümü.....	135
İndeks	143

TAKDİM

Altı asrı aşkın idaresi boyunca Osmanlı, daima bir ideal, bir dava için yaşamıştı: İslam! Tahtın sahibi her padişah, hatta tahta oturmak için sırasını bekleyen her bir şehzadenin zihninde hep bu şuur yer etmişti. İslam'ın izzet ve şerefi için çalışmaktı asıl olan; yani her yerde ve her zaman bu dine hizmetti. Onun için cihan devletinin sultanı ve İslam ahalisinin halifesi olan padişahın unvanı, "Hâkimü'l-Haremeyn" yerine "Hâdimü'l-Haremeyn"di. Hizmetinde koşturulan olmadı hiçbir sultan, aksine bizzat hizmet için koşturdu; İslam'a hizmet, İslam'ı benimseyenlere hizmet...

Osmanlı'nın bu hizmet ve hâmilik prensibi için yer ve mekân tayini güç, hatta imkânsız. "**İnananlar kardeşdir.**" Âyet-i Celîlesi mucebince nerde bir inanmış varsa orada Osmanlı'nın gölgesi vardı; hizmet, merhamet ve sıyanet gölgesi!

İşte bu kitap da, dünyanın neredeyse öbür ucunda, Güneydoğu Asya'da yer alan Açe'de, İslam ile müşerref olan insanları anlatıyor. Endonezya'nın söz konusu adası ve diğer bölgelerinde yaşayan ahalinin menşei, hayat tarzları, giyim-kuşamları, konuştukları diller vs. hakkında dünü ve bugününe dair derli toplu malumat veriyor. Osmanlı'nın oralarda yaşayan bu dindaşlarımıza yaptığı yardımlardan, ağabeylikten bahsediyor. Hatta eserin asıl mütercim ve müellifi **Muhterem Mehmed Ziya Bey**, bir parça daha ileri gidip kitapta insan ırkının nasıl türediğini, dillerin yapı ve çeşitliliğini dahi anlatıyor.

Sadeleştirmek, ayrıca dipnotlar ve eklerle de zenginleştirmek suretiyle okuyucularımıza sunduğumuz bu kitap, bugün %98'i Müslüman olan Açe'deki dindaşlarımız ve verimli toprakları, yeraltı-yerüstü zenginlikleriyle sömürgecilerin iştihasını kabartan Açe hakkında, küçük çapta da olsa, ciddi bir kaynak...

Çamlıca Basım Yayın, **2010**